

Lagstadgad plan

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

KS 2016/1121

Antagen av kommunfullmäktige 2017-02-27

Programmet likställs med en lagstadgad plan enligt Norrköpings kommuns styrmodell och gäller för hela den kommunala förvaltningen. Programmet gäller även de kommunala bolagen vad gäller allmänhetens insyn.

Giltighetstid: programmet gäller för innevarande mandatperiod till och med 2018 och aktualitetsprövas i samband med ny mandatperiod.

Bakgrund

Genom en ändring i kommunallagen som trädde i kraft den 1 januari 2015 ska kommunfullmäktige för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för verksamheter som utförs av privata utförare. Syftet med programmet är att förbättra uppföljning och kontroll, öka allmänhetens insyn i privata utförare verksamhet samt stimulera till ett strategiskt förhållningssätt när privata utförare anlitas. Kommunen ställer, utifrån lagkrav, samma höga kvalitetskrav på privata utförare som på egna, kommunala verksamheter.

Regelverk

Förändringarna i kommunallagen återfinns i 3 kap 19§, 19a§ och 19b§ och innebär i sammanfattning att:

- När en kommunal verksamhet genom avtal ”utförs av” en privat utförare ska kommunen kontrollera och följa upp verksamheten,
- Kommunen ska genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i den verksamhet som ”aktören utför”.
- Kommunfullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med generella mål och riktlinjer för verksamheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur målen, riktlinjerna och övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

Privata utförare

En privat utförare är en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet (enligt KL 3:18c). En juridisk person kan vara aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk- eller ideell förening eller stiftelse. Idéburna organisationer och kooperativa föreningar kan också vara privata utförare.

Ett hel- eller delägt kommunalt bolag är inte en privat utförare, det samma gäller stiftelse eller förening (enligt KL 3:18b).

Omfattning på programmet

Programmet gäller där kommunen lämnat över vården av en verksamhet till en privat utförare som kommunen ingått avtal med, antingen enligt lagen om offentlig upphandling (LOU), lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF) samt lagen om valfrihetssystem (LOV).

Programmet gäller där kommunen är huvudman. Det vill säga det **omfattar inte fristående skolor och förskolor** eftersom de är egna huvudmän och regleras genom tillstånd.

Programmet omfattar alla verksamhetsområden och innefattar hela eller delar av verksamheter som tydligt riktar sig till eller rör medborgarna/brukaren. Detta kan innebära såväl hela verksamheter (exempelvis särskilda boenden för äldre), som delar av en verksamhet med betydelse för individen (till exempel måltidsverksamhet och städning i skolan).

Programmet omfattar i tillämpliga delar även uppföljning av kommunens verksamheter som bedrivs i egen regi och som skulle kunna lämnas över till privata utförare. Syftet är att uppföljning ska genomföras på ett likvärdigt sätt och att samma principer bör gälla för kontroll av verksamheter i egen regi som för överlämnad verksamhet.

Programmet gäller inte redan ingångna avtal. Det kan endast påverka förfrågningsunderlag och avtal i upphandlingar som genomförs efter att programmet antagits.

Uppföljning och kontroll

Syfte med uppföljning

Syftet med att göra uppföljning när verksamhet lämnats över till en privat utförare är att:

- kontrollera att lagar och föreskrifter följs
- kontrollera att uppdragen utförs enligt de krav som ställs i upphandlingens avtal och uppdragsbeskrivning
- utveckla och förbättra kvalitet och effektivitet i verksamhet och tjänster

Nämndernas ansvar

Nämnderna ska enligt kommunallagen se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter och lagar som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt. Detta gäller även när verksamheten lämnats över till en privat utförare.

Varje nämnd ansvarar för uppföljning och kontroll inom sitt ansvarsområde och ska se till att detta regleras i de avtal och uppdragsbeskrivningar som träffas med privata utförare. I avtalen ska det säkras att utföraren stöder kommunen i uppföljningen genom att till exempel lämna nödvändiga uppgifter och statistik till kommunen, i nationella register eller till andra myndigheter.

Nämnderna ska med utgångspunkt i detta program ta fram riktlinjer för när och på vilket sätt avtal och verksamheter ska följas upp. Riktlinjerna anpassas efter nämndens specifika verksamhet och förhållanden. Dessa ska gälla uppföljning och

kontroll för samtliga utförare oavsett driftsform, det vill säga även den verksamhet som kommunen driver i egen regi och det är verksamhet som kan lämnas över till en privat utförare.

Riktlinjen bör innehålla:

- En sammanfattande beskrivning av nämndens uppföljningsansvar
- Vad som ska följas upp
- Former för uppföljning
- Ansvar för genomförandet av uppföljningen
- Tidplan/årshjul
- Former för återkoppling av resultat nämnd, utförare och allmänhet.

Omfattningen på kontrollen och uppföljningen kan se olika ut beroende på hur angelägen verksamheten är ur ett allmänintresse.

Nämndernas årliga uppföljning hanteras i enlighet med Norrköpings kommuns styrmodell. Uppföljningen redovisas i samband med årsredovisningen och inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt rapporterar styrelsen till fullmäktige.

Allmänhetens insyn

I avtal med en privat utförare ska nämnden säkerställa information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över.

I avtalet ska det skrivas in att utföraren ska lämna den information som kommunen begär. Informationen som begärs in ska ha koppling till upphandlingen och till den verksamhet som upphandlas. Utförarens skyldighet att lämna information begränsas till att omfatta sådana uppgifter som inte strider mot lag eller författning eller anses utgöra företagshemligheter.

Informationen som kan begäras kan exempelvis röra verksamhetens kvalitet, avvikelser, personaltäthet, personalens kompetens och villkor, miljö-, integrations- och jämställdhetsarbete, utförarens ekonomi, ägarförhållanden och årsredovisning.